

Social-, Bolig- og Ældreministeriet

cabl@sm.dk

23. marts 2023 • dbe

Høringsvar vedr. forslag til lov om ændring af lov om velfærdsaftaler på ældreområdet

Ældre Sagen takker for muligheden for at afgive høringssvar i forbindelse med høring af lov om ændring af lov om velfærdsaftaler på ældreområdet.

Positivt med øget selvbestemmelse i form af selvvisitation

Efter Ældre Sagens opfattelse er der flere gode takter i lovforslaget, hvor der åbnes for forsøg med øget grad af selvbestemmelse i form af selvvisitation til madservice. Lovforslaget medfører, at borgere i de nuværende tre frikommuner på ældreområdet selvstændigt kan tilmelde sig tilbuddet om madservice uden forudgående ansøgning og visitation. Dermed fjernes noget af det kommunale bureaukrati, som i årevis har hersket på ældreplejeområdet. Ingen beder om hjælp til kommunal madservice eller anden hjemmehjælp, hvis de ikke har brug for hjælpen.

En undersøgelse om hjemmehjælp fra Danmarks Statistik i 2021 viser, at 40 % af alle hjemmehjælpsmodtagere oplever, at de ikke har indflydelse på den hjælp, de modtager. Ældre Sagen har derfor også længe argumenteret for behovet for at indføre mere fleksibilitet og selvbestemmelse i kommunerne, herunder at der indføres mulighed for selvvisitation. Så hurtig hjælp iværksættes, når den enkelte ældre får behov for hjælp. Det er derfor også positivt, at der med lovforslaget gives mulighed for mere indflydelse til den enkelte ældre, hvis de nuværende tre frikommuner vælger at indføre muligheden for selvvisitation til madservice.

Skærpet fokus på vejledningspligten ved brug af digital selvbetjening

Det fremgår af lovforslaget, at tilbuddet om selvvisitation kan stilles til rådighed via en digital selvbetjeningsløsning. Det er yderst positivt, at det samtidig indskærpes i forslaget, at brugen af digital selvbetjening stiller øgede krav til kommunernes vejledningsforpligtelse, og at kommunerne skal være opmærksomme på både at yde vejledning om selve tilbuddet og om, hvordan man foretager tilmeldingen. I denne forbindelse bifalder vi, at kommunerne skal være særligt opmærksomme på, at især ældre borgere kan have udfordringer med at anvende digitale løsninger, ligesom nogle ældre med behov for madservice kan være fritaget fra anvendelse af digital post fra det offentlige. Vi ved fra [Ældre Sagens undersøgelse ved Epinion](#) (februar 2023), at 4 ud af 10 75+ årige oplever at være nødt til at anvende digitale løsninger i deres hverdag, selvom de ikke har lyst. Vi ved også, at knapt hver 3. ældre over 84 år oplever digitale udfordringer som følge af helbred eller funktionsnedsættelse.

Det er efter Ældre Sagens opfattelse også positivt for de ikke-digitale borgeres retssikkerhed, at lovforslaget fastslår, at kommunerne er forpligtede til at foretage konkrete og individuelle vurderinger af ikke-digitale borgeres behov for madservice og bevilge dette tilbud. Herunder har vi hæftet os ved, at kommunerne for denne målgruppe ikke frisættes

fra pligterne i forvaltningsloven, men at kommunerne skal træffe skriftlige afgørelser med begrundelse og klagemulighed i overensstemmelse med forvaltningslovens regler.

I denne forbindelse skal vi understrege, at det er Ældre Sagens opfattelse, at lov om retssikkerhed og administration på det sociale område fortsat gælder i frikommunerne. Vi skal derfor også henlede opmærksomheden på, at kommunerne bør indskærpes korrekt anvendelse af sagsbehandlingsreglerne i denne lov. Det gælder ikke mindst regler om helhedsvurdering, sagsbehandlingstid og oplysningspligt. Det er desværre Ældre Sagens oplevelse, at mange kommuner ikke har en korrekt anvendelse af hele det socialretlige regelsæt på ældreområdet. Vi har således gentagne gange i 2023 italesat problemstillingen med, at kommuner ikke overholder gældende ret.

Aldersgrænser kan medføre aldersdiskrimination

Det foreslås i lovforslaget, at tilbuddet om selvvisitation kan begrænses ved, at kommunerne fastsætter aldersgrænser. Det kan eksempelvis være ved at begrænse tilbuddet om selvvisitation til kun at gælde for ældre over eller under en vis alder.

Ældre Sagen mener helt generelt, at sådanne aldersgrænser skal undgås. Vores principielle udgangspunkt er ”personen frem for alderen”. Det betyder, at ydelser som fx madservice og muligheden for selvvisitation skal tildeles efter behov og ikke efter en bestemt alder. Et kriterie om alder kan efter Ældre Sagens opfattelse medføre aldersdiskrimination.

Aldersgrænser skyldes ofte en gammeldags tankegang om ældre. Alder kan ikke sættes på formel. Ældre er forskellige og har vidt forskellige behov. Nogle ældre lider under multiple sygdomme og deraf følgende nedsat funktionsevne længe før folkepensionsalderen og kan derfor have behov for at kunne tilmelde sig en ordning om madservice relativt tidligt i livet. Andre ældre lever et aktivt liv uden sygdom eller fysiske begrænsninger til langt op i 90’erne. Ældre Sagen mener derfor, at det skal være behovet for madservice og evnen samt lysten til at kunne selvvisitere sig, der til enhver tid skal gå forud for rigide aldersgrænser.

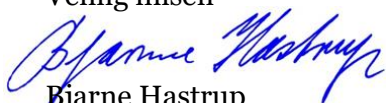
Hvis Folketinget tilslutter sig muligheden for at fastsætte aldersgrænser, hæfter Ældre Sagen sig positivt ved, at det kun er muligheden for selvvisitation, der kan aldersbegrænses, og at kommunen i denne situation er forpligtet til at foretage en konkret og individuel vurdering af behovet for hjælp for de borgere, der på grund af aldersgrænsen ikke omfattes af tilbuddet om selvvisitation.

Retssikkerheden skal sikres

Lov om velfærdsaftaler fjerner ældres rettigheder efter serviceloven. Når rettigheder fjernes, skabes usikkerhed om ældres retssikkerhed. VIVE har udarbejdet en midtvejs-evaluering af lov om velfærdsaftaler, som konkluderer, at det kun er ganske få forsøgsaktiviteter i de nuværende tre velfærdsaftalekommuner på ældreområdet, der har krævet fritagelse fra national lovgivning. Langt den overvejende del af aktiviteterne handler derimod om at forenkle kommunale arbejdsgange og andet kommunalt bureaukrati. Alle kommuner kan derfor rydde ud i bureaukratiet – uden yderligere lovændringer, hvor ældres retssikkerhed sættes over styr ved at fjerne rettigheder i serviceloven.

Ældre Sagens budskab er derfor fortsat, at kommunal ældrepleje skal skabes ved at sætte ældres behov i centrum. Det er svækkede ældre, der skal sættes fri - ikke kommunerne.

Venlig hilsen

Bjarne Hastrup
Adm. direktør